

משמר הדמוקרטיה הישראלית (ע"ר) | Israel Democracy Guard

14 בספטמבר 2020

לכבוד

היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט

משרד המשפטים

רח' צלאח א-דין 29

ירושלים

מבלי לפגוע בזכויות

בהגשה מקוונת

מכובדנו,

הנדון: אישור הרשות המבצעת להסכמי השלום עם איחוד האמירויות ובחריין

1. ביום 13 באוגוסט 2020 יצאה הודעה רשמית משותפת למדינת ישראל, מדינת איחוד האמירויות הערביות וארה"ב, ולפיה ישראל ואיחוד האמירויות תתחלנה במהלך מדיני שבסופו תהיה נורמליזציה מלאה של היחסים בין שתי המדינות. חשיבות ההודעה בדבר הכוונה לנרמל את היחסים טמונה בהיבטים הדיפלומטיים-כלכליים, שכן מתקיים כבר שיתוף פעולה ביטחוני-מדיני הדוק למדי בין המדינות זה תקופה ארוכה.
2. ביום 11 בספטמבר 2020 נמסרה הודעה כי מדינת ישראל וממלכת בחריין סיכמו על כינון יחסים רשמיים וכי לכך תהיינה גם כן השפעות בתחומי הביטחון, הכלכלה והתיירות.
3. כמו כן, פורסם כי ראש הממשלה צפוי לחתום בווישינגטון מטעם מדינת ישראל על הסכמים מדיניים עם איחוד האמירויות ובחריין בדבר נרמול היחסים. אמש (13.9.2020) יצאה משלחת בראשות ראש הממשלה לווישינגטון כדי להשתתף בטקס החתימה.
4. מדיווחים בכל התקשורת עולה כי תוכן ההסכמים לא נמסר לידיעת הממשלה; וכי לא נערך כל דיון עם חברי הממשלה ובכלל זה גם עם שר החוץ, מר גבי אשכנזי, הממונה על יחסי החוץ של מדינת ישראל. יתרה מזאת, מתעורר ספק אם פרטי ההסכמים הוצגו, כולם או מקצתם, בפני הדרגים המקצועיים במשרדים הרלוונטיים, ובכלל זה משרד הביטחון, משרד החוץ, משרד המשפטים ומשרד הכלכלה.
5. הנה כי כן, החתימה על הסכמים מדיניים על-ידי ראש ממשלת ישראל נראית כעובדה מוגמרת מבלי שלא הציבור בישראל ולא הרשות מבצעת מודעים לתוכן ההסכמים, וזאת על אף שחלף למעלה מחודש מאז ההודעה הרשמית בדבר נרמול היחסים עם איחוד האמירויות.
6. בהקשר זה ראוי לציין כי הרשות המבצעת, כל עוד היא נהנית מאמון הכנסת, מנהלת את ענייני המדינה למעט ענייני החקיקה והתקציב (סעיף 5 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948). יצירתם וקיומם של יחסים בינלאומיים בכלל, וכריתת הסכמים בינלאומיים בפרט, הם עניין מובהק לרשות המבצעת.
7. כידוע, הרשות המבצעת של מדינת ישראל איננה ראש הממשלה – אלא הממשלה (ראו: סעיף 1 לחוק יסוד: הממשלה).

משמר הדמוקרטיה הישראלית (ע"ר) | Israel Democracy Guard

8. בית המשפט העליון בפרשת קמיאר (ע"פ 131/67 הישמט קמיאר נ' מדינת ישראל, כב(2) 085 (1968) קבע במפורש כי המצב החוקתי בישראל כי "ראש המדינה" אינה הרשות המוסמכת לכרות הסכמים בינלאומיים, והלכה למעשה הממשלה היא הרשות המוסמכת לאשר את ההסכמים הבינלאומיים. בית המשפט העליון חזר על קביעתו זו גם בשנת 2018 בבג"ץ 8886/15 רפובליקנים מחו"ל בישראל (ע"ר) נ' ממשלת ישראל והדגיש כי לרשות המבצעת עומדת הסמכות הבלעדית בכל הנוגע להתקשרות בהסכמים בינלאומיים.
9. אשר על כן, ניכר כי ראש הממשלה אינו הרשות המוסמכת לכרות הסכמים בינלאומיים ועל ממשלת ישראל לדון בפרוטרוט בפרטי ההסכמים עם איחוד האמירויות ועם בחריין ולשקול את כל השיקולים הרלוונטיים בטרם יחתמו הסכמים אלו וייכנסו לתוקף.
10. על יסוד האמור לעיל, נבקש להנחות את ראש הממשלה שלא לחתום על הסכמים מדיניים אלה ו/או כל הסכם מדיני או דיפלומטי אחר, בטרם יועבר עניין זה לידיעת שרי הממשלה ולאישורם. אין מדובר באקט פורמלי גרידא, מן השפה ולחוץ. ענייננו בחריגה בוטה מסמכותו של ראש הממשלה, ואין להעלות על הדעת כי מערך הייעוץ המשפטי לממשלה ייתן יד לפעולה הנגועה באי-חוקיות כה בוטה.
11. משמר הדמוקרטיה הישראלית היא עמותה, שהוקמה על-ידי משפטנים ופעילים חברתיים, ששמה לה למטרה לפעול למען האינטרס הציבורי לטיפוח ערכי היסוד של הדמוקרטיה הישראלית, כמדינה יהודית ודמוקרטית, בתחומי שלטון החוק, המשטר והמינהל הציבורי; לפעול לשיפור נורמות השלטון והמשטר התקינות ולמיגור השחיתות השלטונית; לחזק את ערכיה הדמוקרטיות של המדינה, לפעול למען כינון חוקה ראויה, הפרדת הרשויות ואיזונים ובלמים ביניהן; לחזק את מעמדה של הרשות השופטת, עקרונות המשפט, הצדק וזכויות האדם; לעמוד על חשיבותו ומרכזיותו של עיקרון השוויון בפני החוק ואכיפת עיקרון זה; להטמעת ערכי מינהל תקין ואתיקה בקרב עובדי ונבחרי ציבור; ולגיבוש וקידום חקיקה שתעגן את הערכים הללו.
12. למען הסדר הטוב ולאור סד הזמנים הקצר, נודה על קבלת התייחסותך בתוך 3 ימים ממועד קבלת מכתבנו זה. יובהר כי מרשתנו שומרת לעצמה כל זכות בהקשר זה – לרבות הזכות לפנות לערכאות המתאימות כדי שיתנו דעתן והנחיותיהן בעניינים אלו. נבקשם לראות במכתבנו זה פנייה אחרונה בכל הנוגע למיצוי הליכים טרם פנייה לערכאות כאמור. בנוסף – אין במכתבנו זה או במה שלא נאמר בו, כדי לפגוע בזכות כלשהי מהזכויות העומדות למרשתנו.

בכבוד רב ובברכה,

אוהד שפק, עו"ד

יובל יועז, עו"ד

העתק: ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו